

ALASTAIR CREELMAN

NÁM Á NETINU – HVERT STEFNIR?

Um mitt sumar fjarar undan fréttaflutningi mínum vegna þess að flestir í geiranum fara í sumarfrí og ef til vill er þetta hentugur tími fyrir mig að staldra við og íhuga stöðu náms á netinu um þessar mundir og geta mér til um þróunina fram undan. Ég hef starfað við nám á netinu undanfarin tólf ár og þótt markverðar framfarir hafi átt sér stað á vissum sviðum erum við samt föst í sömu hjólförum og glímum við sömu hleypidóma og þegar við höfum vegferðina árið 2004. Hér fyrir neðan er listi yfir endurtekin þemu í skrifum mínum sem ég verð að viðurkenna að ég er orðinn frekar þreyttur á að fjalla um (þau eru ekki í neinni ákveðinni röð).

ANDSTÆÐAR UMRÆÐUR UM
ANNADHVORT EÐA

Við erum enn föst í neti eilífra umræðna um hvort nám á netinu sé betra eða verra en hefðbundin bekkjarkennsla, hvort rafbækur séu betri en prentaðar bækur og þar fram eftir götunum. Umræðurnar bera engan ávöxt, þvert á móti leiða þær okkur dýpra í skotgrafirnar. Tony Bates kemur fram með betri nálgun í ritröð sinni um nám á netinu, t.d. í *Nám á netinu fyrir byrjendur: 2. Er nám á netinu lakara en hefðbundin kennsla í kennslustofu?* Samanburðurinn er oftast ekki gerður á samþærilegum grundvelli (þ.e. á sams konar námsmönnum með álíka þarfir) og tekur sjaldnast mið af því að ólíkar aðferðir henta ólíkum hópum námsmanna (ungum stúdentum í fullu staðnámi og eldri námsmönnum í ævinámi). Eilífar umræður um hve stór hluti lýkur náminu skauta algerlega fram hjá þeirri staðreynd að námsmenn, sem stunda nám sitt í fjarnámi, búa við kringumstæður sem eru afar ólíkar kringumstæðum stúdentna í fullu staðnámi sem ljúka yfirleitt námi sínu óháð gæðum af þeirri einföldu ástæðu að til þess að njóta áfram styrkja verða þeir að standast prófin. Yfirleitt er leitað svara við röngum spurningum í samanburði af þessu tagi, sbr. hér að neðan.

HEFÐBUNDIN MENNTUN SJÁLFGEFIN

Sönnunarbyrðin liggur í langflestum tilvikum á námi á netinu en samtímis hafa fáir rannsakað hvort hefðbundnar aðferðir virka raunverulega eins vel og við höldum. Eru aðstæður í

Alastair Creelman

bekkjarkennslu alltaf þær sem best henta opinni umræðu? Við vitum hins vegar að þeir sem njóta þess að vera í sviðsljósinu koma vel út í umræðum og að þeim sem kjósa að íhuga nánar svör sín líður illa í hópi og þeir leggja sjaldnast neitt til málanna. Fyrirlesarar hafa leikið meginhlutverk í æðri menntun um aldri en þýðir það að við lærum af þeim? Hvers konar nám er metið í prófum? Ég myndi kjósa að hægt væri að létta sönnunarbyrðinni og viðurkenna að við þurfum að fella saman hefðbundnar kennsluaðferðir og nám á netinu til þess að geta boðið upp á blæbrigðaríkari nálgun í menntun.

SPYRJUM RANGRA SPURNINGA

Sú staðreynd að við erum enn þá föst í sömu hjólförum eins og lýst er hér að ofan þýðir að við spyrjum alltaf rangra spurninga. Málið snýst ekki um dreifingaraðferð, tæknilegan vettvang eða gamalt á móti nýju heldur um að hanna nám þannig að það höfði til sem flestra og geri þeim kleift að nýta öll verkfæri, aðferðir og kennslufræði sem völ er á (þar með taldar hinar hefðbundnu!). Enn og aftur býður Tony Bates upp á að við einbeitum okkur að tveimur lykilsurningum:

Reyndar, ættum við að vera rannsaka breytileg skilyrði fyrir árangri fremur en einungis afhendingu í gegnum tækni. Með öðrum orðum þá ættum við að leita svara við spurningunni sem Wilbur Schramm varpaði fyrstur manna fram fyrir margt löngu eða árið 1977:

Hvaða kringumstæður og hvaða ólíkir miðlar henta námi best? Þegar kemur að því að taka ákvörðun um á hvaða

hátt við ættum að kenna, þá ættum við ekki að spyrja um almenna hætti heldur:

Hvað eru hentugustu skilyrði til þess að nota í hefðbundnu námi í kennslustofu, blönduðu námi eða námi sem aðeins fer fram á netinu?

Ein stærð hentar ekki öllum og hefðbundið kerfi hefur brugðist milljónum námsmanna með því að bjóða aðeins upp á nám augliti til auglitis eingöngu á ákveðnum stöðum. Hvernig getum við boðið upp á heildrænni og einstaklingsmiðaðri menntun með því að gernýta okkur allt litróf verkfæra og aðferða sem í boði eru? Nú til dags snýst allt um að ná fram réttri blöndu.

HEILKENNIÐ UM „NÝJASTA NÝTT?“

Í hvert skipti sem nýtt tæki, app eða verkfæri kemur á markað fer skrummaskínan á fullan snúning og við erum að drukna í póstum og greinum um hvernig Google Apps/MOOCs/iPads/Facebook Live/Pokemon go/xxxx muni umbylta menntun. Byltingin verður aldrei en allt þetta á sinn þátt í framrás. Vandamálið er að auglýsingaskrumið eykur á tortryggni margra skólamanna og kemur í veg fyrir að þeir kanni nýja fyrirbærið með opnum huga. Afleiðingin er að ný tækni og nýjar aðferðir eru takmarkaðar við kennslutækni bergmálsrými og hafa takmörkuð áhrif á hefðina. Mér myndi falla minna skrum og færri flugeldar betur í geð og upplifa frekar ósvikna forvitni og rannsóknir áður en við förum að tala um byltingar og upplausn.

FORMGERÐARHINDRANIR OG AFL HEFÐARINNAR

Margir sem vilja vera frumlegir eru kæfðir af formgerðum hindrunum og hefðum. Aukin áhersla á árangur og ábyrgð kemur í veg fyrir nýsköpun vegna tilhneigingar innan stofnana til að velja öruggu leiðina til þess að koma í veg fyrir mistök. Harðstjórnin til þess að komast í hóp þeirra bestu þýðir að sjónum er frekar beint að viðmiðum sem gera skólunum kleift að hækka sig í röðuninni og líta fram hjá þeim sem ekki gagnast, það er að segja rannsóknir á móti kennslu, staðbundið nám á móti námi á netinu og svo framvegis. Gríðarlega erfitt er að brjóta á bak lífseiga hefðbundna ímynd háskóla sem oftast er tengd laufskreyttri háskólalóð þakinni ungum stúdentum í fullu námi og framvarðarrann-

sóknum eins og sjá má á vefsíðum flestra háskóla. Nýsköpun í kennslufræði, ný nálgun og ævimenntun munu einfaldlega ekki vinna nein gull og þangað til er eins og allt sé grafið í stein, jafnvel þó, vitaskuld, finnst einhverjar undantekningar.

Meira að segja stúdentar geta hindrað nýsköpun. Þeir hafa alist upp við hefðbundna ímynd háskóla og vænta fyrirlestranna og stúdentalífsins sem þeir hafa séð svo mikla umfjöllun um í kvikmyndum og sjónvarpsþáttaröðum. Kennari sem hverfur frá hefðbundnum aðferðum og er nýskapandi getur átt von á lélegu mati stúdenta sem eiga von á að njóta hefðbundinnar kennslu (þ.e.a.s. hlusta á fyrirlestra).

Hvert eigum við þá að stefna? Ég eygi engar róttækar breytingar í nánustu framtíð en við verðum að gera netið að hefð og gera það með því að spyrja nýrra spurninga og taka einfaldlega ekki undir umræður um annaðhvort/eða. Uppörvandi merki eru um betri samþættingu og fjölþættari aðferðir við nám á netinu undir forystu ýmissa alþjóðlegra stofnana (UNESCO, OECD, European Commission, EUA og annarra). Til eru fjölmargar fyrirmyndarskýrslur, aðgerðir og framtaks sjóðir frá þeim og öðrum og nóg framboð er af áhugasömum skólamönnum til að taka þátt í verkefnum. Hindranirnar virðast helst verða á milli þessara andstæðu póla: ríkisstjórna, yfirvalda og leiðtogum menntamála. Vinna þarf að því að tengja hin andstæðu sjónarmið, neðansækinnar nálgunar (e. bottom-up) og ofansækinnar nálgunar (e. top-down) til að tengja hin andstæðu sjónarmið og að virkja þá sem eru þar á milli.

UM HÖFUNDINN

Alastair Creelman er Skoti sem hefur búið í Svíþjóð og Finnlandi síðastliðin 30 ár. Hann starfar hjá Linneus Háskólanum í Kalmar, suðaustur Svíþjóð, er sérfræðingur í sveigjanlegu námi og námi á netinu (net-based learning). Alastair hefur sérstakan áhuga á samfélagsmiðlum, opnum námstækifærum, notkun rafrænna miðla við nám og tækifærum sem felast í að nota fjölbreytta miðla til að ná til mismunandi námsmannahópa. Hann heldur úti tveimur bloggssíðum <http://flexspan.blogspot.is/> og <http://acreelman.blogspot.is>